

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ВИПУСКНА РОБОТА

на тему:

Методичний супровід практичної підготовки суб'єктів господарювання у сфері
цивільного захисту

слухача з короткострокового підвищення кваліфікації з питань цивільного захисту

«Завідувачі (заступники завідувачів) міських курсів, завідувачі навчально-консультаційних пунктів, начальники циклів практичної підготовки, майстри виробничого навчання навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту»

Майстра виробничого навчання циклу практичної підготовки обласних та м.
Вінниці курсів удосконалення керівних кадрів 2 категорії НМЦ ЦЗ та БЖД
Вінницької області
Яремчука Івана Петровича

Перевірив: _____

(посада, вчений ступінь (звання), прізвище, ініціали)

КИЇВ 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. Спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту	5
1.1. Методичний супровід підприємств, установ, організацій, що проводять спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту	7
1.2. Інструктивно-методичні заняття	8
2. Комплексні об'єктові навчання (КОН)	10
2.1. Обов'язки посадових осіб з організації і проведення комплексного об'єктового навчання з цивільного захисту	10
2.2. Підготовка комплексного об'єктового навчання	14
2.2.1. Плануючі документи. Наказ керівника суб'єкта господарювання про підготовку та проведення комплексного об'єктового навчання.	16
2.2.2. Плануючі документи. Календарний план	17
2.2.3. Плануючі документи. План комплексного об'єктового навчання з цивільного захисту суб'єкту господарювання	18
2.2.4. Плануючі документи. План нарощування обстановки	24
2.2.5. Плануючі документи. План рекогносцировки району проведення навчання та імітації	25
2.2.6. Плануючі документи. План імітації	26
2.2.7. Плануючі документи. Особисті плани	27
2.3. Підготовка посадових осіб, формувань цивільного захисту, робітників, службовців до комплексного об'єктового навчання	27
2.4. Порядок проведення комплексного об'єктового навчання з цивільного захисту	28
2.5. Аналіз підготовки і ходу навчання, визначення ступеня досягнення навчальної мети і якості відпрацювання навчальних питань	32
2.6. Оцінка дій керівного складу, штабу керівництва, формувань та	33

працюючого персоналу, що залучалися на навчання

2.7. Підведення підсумків навчання. Постановка завдань щодо усунення недоліків, які виявлені в ході навчання. Підготовка звіту про результати навчання	35
8. Висновки	37
Список використаних інформаційних джерел	38

ВСТУП

Потужний світовий промисловий розвиток призвів до значних антропогенних порушень, техногенної перевантаженості території України, в тому числі й Вінницької області. Як наслідок - відбулося зростання кількості та масштабності надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Національна безпека України безпосередньо залежить від того, як на державному, регіональному, місцевому і об'єктовому рівнях вирішуються завдання захисту населення, об'єктів економіки, історичного та культурного надбання від надзвичайних ситуацій техногенного, природного або іншого характеру.

Розуміння сказаного вище зобов'язує державу, органи самоврядування, керівників суб'єктів господарювання (*далі – СГ*) вживати заходи, суть яких полягає у створенні цілісної системи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій й проведення виваженої політики з цих питань.

Однією з важливих ланок в системі заходів із запобігання і реагування на надзвичайні ситуації є навчання працівників суб'єктів господарювання діям у надзвичайних ситуаціях.

Необхідно наголосити, що затрати на ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій незрівнянно більші ніж витрати для організації навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях. А втрату здоров'я чи життя людиною не можна компенсувати ніякими коштами.

Навчання працівників суб'єктів господарювання діям у надзвичайних ситуаціях має дві складові – теоретичну і практичну.

До практичної складової належать комплексні об'єктові навчання (тренування) з питань ЦЗ, об'єктові тренування спеціалізованих служб і формувань ЦЗ, протипожежні та проти аварійні об'єктові тренування і навчальні тривоги.

Аналіз результатів перевірок реалізації державної політики у сфері ЦЗ та організації роботи з питань техногенної і пожежної безпеки на суб'єктах господарювання засвідчує, що практичне навчання з питань ЦЗ, яке проводиться, в переважній більшості є неефективним з ряду причин і в основному внаслідок низької компетентності керівників СГ у питаннях підготовки підпорядкованої їм об'єктової ланки єдиної державної системи цивільного захисту до дій у надзвичайних ситуаціях.

Педагогічні працівники Центру мали мету – впровадження сучасних вимог нормативно-правових актів держави у об'єктову ланку ЄДС ЦЗ та вироблення компетентнісного (поінформованого, обізнаного) підходу керівниками суб'єктів господарювання для організації практичного навчання працівників до дій в умовах надзвичайних ситуацій.

1. Спеціальні об'єктові навчання з питань цивільного захисту

Спеціальні об'єктові навчання з питань цивільного захисту є формою практичної підготовки працівників, зокрема керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, що визначає в цілому готовність підприємств, установ та організацій до реалізації планів реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, цивільного захисту на особливий період.

Організаційною основою для планування, підготовки та проведення спеціальних об'єктових навчань:

- Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 14.05.2013 № 224 -VII та від 20.06.2013 № 353 – VII);

- постанова КМУ від 23.10.2013 № 819 “Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту”;

- постанова КМУ від 26.06.2013 № 443 “Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту”;

- постанова КМУ від 26.06.2013 № 444 “Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях”;

- наказ МВС України від 11.09.2014 № 934 «Про затвердження Порядку організації та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту»;

Спеціальні об'єктові навчання з питань цивільного захисту проводяться після проходження навчання з питань цивільного захисту керівниками та особами які очолюють штаби керівництва спеціальними об'єктовими навчаннями (тренуваннями), головами комісії з питань надзвичайних ситуацій та евакуаційної комісії суб'єкту господарювання, особами які очолюють об'єктові формування цивільного захисту, керівниками навчальних груп з підготовки працівників суб'єктів господарювання діям у надзвичайних ситуаціях та після проходження навчання з питань пожежної безпеки відповідних осіб.

Спеціальні об'єктові навчання з питань цивільного захисту проводяться у робочий час за рахунок коштів роботодавця та залежно від складу учасників поділяються на

- комплексні об'єктові навчання (тренування);
- об'єктові тренування спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту;
- протипожежні та протиаварійні об'єктові тренування і навчальні тривоги.

Комплексне об'єктове навчання – це захід, що проводиться підприємством, установою, організацією з чисельністю працюючих 50 і більше осіб на завершальному етапі трирічного періоду об'єктової підготовки з цивільного захисту;

Комплексне об'єктове тренування - це захід, що проводиться вищим навчальним закладом, а також підприємством, установою, організацією з чисельністю працюючих менше 50 осіб щороку;

Об'єктове тренування спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту – це захід, що проводиться підприємством, установою, організацією, з метою набуття працівниками, які входять до їх складу, навичок з виконання спеціальних робіт і заходів. Вони проводяться щороку керівниками спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту;

Протипожежне тренування – це захід, що проводиться на всіх підприємствах, в установах, організаціях незалежно від чисельності працюючих щороку;

Противарійні тренування - (тренування персоналу щодо дій у разі виникнення аварійних ситуацій та аварій) проводяться усіма підприємствами, установами, організаціями, що мають хоча б один об'єкт підвищеної небезпеки.

Навчальні тривоги – проводяться протягом кожного року (у тому числі і року проведення спеціального об'єктового навчання) з працівниками об'єктів підвищеної небезпеки у порядку та з періодичністю, передбаченими планом локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки.

Спеціальні об'єктові навчання і тренування за своїм призначенням можуть бути плановими, експериментальними та показовими.

Експериментальні навчання і тренування - проводяться з метою пошуку або випробування і освоєння інноваційних технологій проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, способів захисту персоналу, підвищення стійкості функціонування об'єкта в умовах надзвичайних ситуацій.

Показові навчання і тренування - проводяться з метою демонстрації можливостей нової техніки і технологій, способів організації та проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, вироблення єдності поглядів на організацію і методику проведення навчань.

Спеціальні об'єктові навчання з питань цивільного захисту передбачають підготовчий період, періоди проведення навчання та розбору його результатів.

До загальних заходів підготовчого періоду навчання належать:

- добір з числа керівного складу та фахівців, які організують і здійснюють заходи цивільного захисту, керівництва і посередників з навчання (тренування) та організація їх підготовки;
- розробка навчально-методичної документації та кошторису витрат на підготовку та проведення навчання (тренування);

- підготовка навчальних місць, та натурних ділянок з відпрацювання практичних заходів;
- оцінка готовності персоналу, який залучається до навчання, засобів імітації, систем управління та оповіщення.

За організацію та проведення спеціальних об'єктових навчань відповідають керівники підприємств, установ, організацій.

Графіки проведення спеціальних об'єктових навчань з питань цивільного захисту щороку затверджуються керівниками підприємств, установ, організацій після попереднього погодження з виконавчими органами міських (районних у місті) рад, районними (міськими) державними адміністраціями та територіальними органами ДСНС України.

На підставі таких графіків виконавчими органами міських (районних у місті) рад, районними державними адміністраціями затверджуються плани-графіки проведення практичної підготовки осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту на підприємствах, в установах, організаціях.

Форми відповідних графіку та план-графіку визначена у додатках 1,2 наказу МВС України від 11 вересня 2014 року №934.

ДСНС України та її територіальними органами здійснюється методичне керівництво і контроль за періодичністю проведення спеціальних об'єктових навчань з питань цивільного захисту та ведеться їх облік.

Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Вінницької області для забезпечення успішного проведення спеціальних об'єктових навчань здійснює безпосередньо на підприємствах, в установах, організаціях:

методичний супровід практичної підготовки СОН;
проведення підготовки керівництва навчань на спеціально організованих керівником підприємства, установи, організації інструктивно-методичних заняттях.

1.1. Методичний супровід підприємств, установ, організацій, що проводять спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту.

Заходи щодо здійснення методичного супроводу здійснюються Навчально-методичним центром на безоплатній основі, відповідно до Плану комплектування Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Вінницької області слухачами з функціонального навчання у сфері цивільного захисту та здійснення практичної підготовки на відповідний рік, який затверджується розпорядженням голови обласної державної адміністрації.

Для методичного супроводу підготовки і проведення спеціального

об'єктового навчання залучаються педагогічні працівники Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Вінницької області (вимоги п. 1.3 Типового положення про територіальні курси, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, затвердженого наказом МВС України від 29.05.2014 № 523, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13.06.2014 за № 624/25401).

Педагогічні працівники Центру спільно зі штабом керівництва СОН здійснюють наступні заходи:

а) на підготовчому етапі:

надають методичну допомогу у відпрацюванні документації щодо планування і проведення СОН;

проводять заняття з практичного навчання (за програмами) з відповідальними особами штабу керівництва СОН;

б) під час проведення практичних заходів:

контролюють порядок отримання і хід виконання тими, хто навчається, розпоряджень, оперативність оцінки обстановки і прийняття рішень, своєчасність і правильність постановки завдань підлеглими на проведення заходів.

в) на завершальному етапі:

надають керівнику СОН рекомендації щодо включення матеріалу до розбору проведення СОН;

допомагають складати План усунення недоліків виявлених у ході проведення СОН;

вносять пропозиції щодо корегування плануючих документів з питань цивільного захисту суб'єкта господарювання.

1.2. Інструктивно-методичні заняття

З метою успішного проведення комплексних об'єктових навчань окремим заходом підготовки керівного складу та фахівців суб'єкту господарювання визначається проведення інструктивно-методичних занять, на яких здійснюється підготовка працівників суб'єкту господарювання педагогічними працівниками НМЦ ЦЗ та БЖД області. Інструктивно-методичні заняття проводяться на базі підприємства, установи та організації.

Мета інструктивно-методичних занять – підготувати його учасників до вибору і застосування найбільш прийнятних методів їх роботи під час організації і проведення комплексних об'єктових навчань (тренувань).

Підготовка осіб, які очолюють об'єктові формування ЦЗ та осіб, які очолюють штаби керівництва спеціальними об'єктовими навчаннями здійснюється в підготовчий період на навчальній базі НМЦ ЦЗ та БЖД області в складі навчальних груп згідно планів комплектування.

Інструктивно-методичні заняття проводяться завчасно з категорією осіб, що залучаються до організації та проведення навчань.

Керівник підприємства, установи, організації разом з педагогічним працівником НМЦ ЦЗ та БЖД області визначають категорії, з якими проводяться інструктивно-методичні заняття, уточнюють навчальні питання, на які необхідно звернути увагу, розробляють та затверджують плани їх проведення. Тривалість інструктивно-методичних занять визначається навчальними цілями, кількістю навчальних питань та ступенем підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях.

Під час проведення інструктивно-методичних занять особлива увага звертається на:

- порядок відпрацювання та зміст формалізованих документів щодо підготовки та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань;
- розробку зразків документів з підготовки та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань;

Під час таких занять, що проводяться безпосередньо на підприємстві, в установі, організації, залучаються заступники (помічники) керівника навчання і тренування, персонал штабу керівництва, а також інші посадові особи, що визначені в пункті 2.5 наказу № 934 від 3 жовтня 2014р.

На інструктивно-методичних заняттях розкриваються такі питання:

1. Організація роботи щодо відпрацювання заступниками (помічниками) керівника навчання, персоналом штабу керівництва документів з проведення навчання що проводяться безпосередньо на підприємстві, в установі, організації.

2. Порядок роботи посередників та працівників, які на час навчання призначаються керівником на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт та/або залучаються до проведення таких заходів і робіт.

3. Проведення інструктажів з посередниками та працівниками, які на час навчання призначаються керівником на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт та/або залучаються до проведення таких заходів і робіт.

4. Особливості проведення етапів навчання (тренування) виходячи із специфіки організації та виконання заходів цивільного захисту на суб'єкті господарювання.

2. Комплексні об'єктові навчання (КОН)

Проводяться 1 раз на три роки – до двох діб (до 16 год.) на всіх підприємствах, установах і організаціях, де чисельність працюючого персоналу більше 50 осіб незалежно від форми власності на завершальному етапі трирічного циклу об'єктової підготовки з ЦЗ з метою визначення в цілому готовності об'єкта до реалізації планів:

- реагування на НС техногенного та природного характеру;
- локалізації і ліквідації аварій (ПЛАС);
- цивільного захисту на особливий період.

Керівником комплексного об'єктового навчання є керівник підприємства, установи, організації.

До складу керівництва навчання входять: заступники, помічники керівника навчання, начальник штабу керівництва навчання.

Посередники при тих, хто навчається, є представниками керівника навчання, які надають допомогу керівникові у проведенні навчання, а також здійснюють контроль за діями тих, хто навчається, та дотриманням ними заходів безпеки.

На навчання залучаються керівний склад суб'єкта господарювання та фахівці, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів у сфері ЦЗ, члени комісії з питань НС, евакуаційної комісії, формування ЦЗ (не менше 1/3 формувань ЦЗ), спеціалізовані служби ЦЗ, працюючий персонал об'єкту, який планується залучити до проведення практичних заходів.

2.1. Обов'язки посадових осіб з організації і проведення комплексного об'єктового навчання з цивільного захисту

Керівник комплексного об'єктового навчання

Керівником комплексного об'єктового навчання (далі – навчання) є керівник підприємства, установи, організації.

Він несе безпосередню відповідальність за організацію, підготовку та проведення навчання. Він особисто, виходячи зі стану об'єкта, рівня підготовки керівного складу та командного і особового складу формувань ЦЗ, працюючого персоналу, наявності сил і засобів ЦЗ та обстановки в районі об'єкту планує строки проведення навчання в щорічному плані підготовки з ЦЗ та визначає тему навчання.

При підготовці навчання він визначає у наказі про підготовку та проведення навчання основні вихідні дані: тему, навчальні цілі, етапи і навчальні питання, керівний склад і учасників навчання, час і місце дій сил і засобів, обсяг і порядок обладнання навчальних місць для створення фронту робіт (матеріали, сили, строки, конкретні ділянки), питання матеріального, технічного, фінансового, медичного забезпечення. По завершенню навчання видає підсумковий наказ про проведення навчання.

Керівник навчання зобов'язаний:

- знати вимоги документів з питань попередження та реагування на надзвичайні ситуації природного і техногенного характеру та цивільного захисту (законів, постанов, наказів і директив ДСНС України), дійсний стан справ на об'єкті, рівень готовності керівного і командно-начальницького складу та формувань до практичного виконання заходів;
- керувати розробкою документів для проведення навчання, підготовкою його учасників;
- добиватися в ході навчання повного і якісного відпрацювання навчальних питань шляхом послідовного нарощування та ускладнення обстановки, здійснення систематичного контролю особисто та через заступників (помічників) за діями тих, хто навчається;
- забезпечити суворе дотримання всіма учасниками заходів безпеки, збереження матеріальних цінностей підприємства і власності громадян, економії витрат матеріально-технічних засобів, які виділяються на навчання;
- підготувати та провести по завершенні навчання розбір з керівним складом, у ході якого дати оцінку практичним діям учасників і визначити шляхи усунення недоліків;
- видати підсумковий наказ про проведення навчання.

Для надання допомоги керівнику навчання при його підготовці та проведенні наказом керівника суб'єкта господарювання призначаються заступники, помічники та посередники.

Заступник (помічник) керівника навчання з матеріально-технічного забезпечення зобов'язаний:

- брати участь в розробці заходів і організувати їх матеріально-технічне забезпечення згідно з Планом проведення навчання;
- створювати на навчанні обстановку, яка дозволяє глибоко і всебічно відпрацьовувати завдання щодо всебічного безперебійного матеріально-технічного забезпечення діяльності СГ;
- контролювати своєчасне підвезення особовому складу формувань, які виконують рятувальні та відновлювальні роботи в зоні НС, гарячої їжі, продовольства, води, предметів першої необхідності;
- організувати правильну розстановку та використання техніки, забезпечення її паливно-мастильними матеріалами;
- доповідати керівнику навчання про хід виконання завдань матеріально-технічного забезпечення і пропозиції щодо його удосконалення;
- готувати звітні матеріали за результатами навчання для загального розбору.

Заступник (помічник) керівника навчання з евакуації зобов'язаний:

- брати участь у розробці і здійсненні заходів пов'язаних з проведенням евакуації персоналу об'єкта та відселенням населення з небезпечних зон, їх розміщенням за планом ЦЗ;
- організувати та керувати роботою евакоорганів підприємства при підготовці і в ході навчання, стежити за роботою транспорту і дотриманням безпеки при перевезенні евакуйованих;
- організувати всебічне забезпечення евакуйованих медичним обслуговуванням, харчуванням, обігрівом на збірних евакопунктах і маршрутах евакуації;
- готувати звітні документи про підсумки навчання з питань евакуації для загального розбору і конкретні пропозиції щодо удосконалення евакуаційних заходів.

Заступник (помічник) керівника навчання з інженерно-технічних питань зобов'язаний:

- брати участь у розробці Плану спеціального об'єктового навчання ЦЗ з питань проведення інженерно-технічних, аварійно-рятувальних і протипожежних заходів;
- контролювати діяльність органів і підрозділів, відповідальних за проведення інженерно-технічних, аварійно-рятувальних і протипожежних заходів при підготовці і в ході навчання;
- забезпечити проведення робіт на технічних і комунально-енергетичних мережах по оперативному і безаварійному їх перекриттю (відключенню) в надзвичайних ситуаціях;
- доповідати керівнику про вжиті інженерно-технічні, аварійно-рятувальні, протипожежні заходи і їх вплив на підвищення стійкості роботи підприємства в екстремальних умовах;
- готувати звітні матеріали за результатами навчання для загального розбору і конкретні пропозиції по впровадженню одержаного досвіду в практику роботи підприємства.

Помічник керівника навчання з імітації зобов'язаний:

- згідно з Планом навчання визначити необхідні засоби імітації, склад імітаційної команди, організацію зв'язку з нею і порядок її переміщення;
- розробити план та схему імітації з обґрунтуванням необхідних засобів і матеріалів, часу на обладнання навчальних місць для практичних робіт, "прив'язати" його до місцевості, погодити зі штабом керівництва навчання і надати керівнику на затвердження;
- організувати і особисто керувати створенням ділянок імітації, забезпечити їх охорону до початку навчання;

- керувати підготовкою імітаційної команди і організувати інструктаж та прийом заліків від її особового складу із заходів безпеки при роботі з імітаційними засобами;
- підтримувати постійний та надійний зв'язок з керівником навчання, проводити імітацію суворо за планом навчання або за вказівками (розпорядженнями) керівника, забезпечуючи при цьому безпеку імітаційної команди і всіх учасників навчання;
- по закінченню навчання організувати приведення в порядок робочих місць, збір (знешкодження) невикористаних імітаційних засобів, що не спрацювали;
- провести розбір практичних дій імітаційної команди і підготувати пропозиції для загального розбору.

Посередники при спеціалізованих службах і формуваннях ЦЗ зобов'язані:

- створювати та нарощувати обстановку в ході навчання шляхом подачі ввідних;
- контролювати порядок отримання і хід виконання, тими, хто навчається розпоряджень, оперативність оцінки обстановки і прийняття рішень, своєчасність і правильність постановки завдань підлеглим на проведення заходів;
- підтримувати постійний зв'язок з керівництвом навчання для доповіді про рішення, що приймається тими, хто навчається;
- стежити за дотриманням заходів безпеки та, у випадку їх недотримання, вживати заходів щодо запобігання порушень з наступною доповіддю керівнику навчання;
- узагальнювати досвід тих, хто навчається, об'єктивно оцінювати їх роботу і в установлені строки надавати матеріали для загального розбору, а також готувати і проводити частковий розбір з аналізом позитивних прикладів і недоліків.

Для підготовки та проведення навчання створюється штаб керівництва навчаннями.

Штаб керівництва навчання створюється як тимчасовий орган для забезпечення розробки документів з проведення навчання, підготовки навчально-матеріальної бази, пунктів управління, робочих місць тих, хто навчається, засобів зв'язку та оповіщення, організаційно-методичного керівництва навчання та управління силами цивільного захисту, які беруть в ньому участь.

Чисельність працівників штабу керівництва навчання визначається керівником навчання і залежить від обсягу завдань, що вирішуються під час підготовки і проведення навчання.

На штаб керівництва навчаннями покладається:

- підготовка необхідних матеріалів для визначення керівником вихідних даних і задуму проведення навчання;
- розробка документів з організації і проведення навчання, контроль за підготовкою учасників і району навчання;
- погодження особистих планів заступників керівника навчання, посередницького апарату та планів тактико-спеціальних навчань формувань;
- організація зв'язку, управління і комендантської служби в інтересах керівництва навчання;
- збирання, узагальнення, аналіз дій тих, хто навчається в ході навчання, підготовка даних щодо ведення розіграшу і найбільш доцільного використання сил ЦЗ при веденні рятувальних та інших невідкладних робіт, доведення результатів до всього особового складу, керівництва і посередників;
- організація контролю за ходом навчання, швидке доведення наказів, розпоряджень і даних про обстановку до підлеглих;
- здійснення контролю за виконанням поставлених завдань, дотримання заходів безпеки, правил зберігання документів, підготовка матеріалів для розбору навчання;
- вивчення прийомів і способів проведення рятувальних та інших невідкладних робіт, підвищення ефективності застосування формувань і техніки, а також перевірка нових поглядів з організації дій сил при ліквідації наслідків стихійних лих, аварій і катастроф;
- вивчення і узагальнення передового досвіду проведення заходів ЦЗ і втілення його в практику підготовки з ЦЗ;
- контроль за збором та поверненням на свої місця учасників навчання, а також за приведенням в порядок району навчання, техніки і майна;
- підготовка доповіді та звіту про результати навчання.

2.2. Підготовка комплексного об'єктового навчання

Підготовка та проведення навчання включає підготовчий період, період проведення навчання та період підготовки звіту і усунення виявлених недоліків.

У підготовчий період розробляється відповідна документація, готується керівництво навчання, посередники, навчальна матеріальна база для проведення практичних заходів та учасники навчання.

Цей період є найбільш важливим, тому від якості проведених заходів залежить успіх проведеного навчання. Планування та проведення заходів цього періоду повинно бути як найдосконаліше.

З командирами формувань у підготовчий період проводяться інструктивні заняття та рекогносцировка місць практичного відпрацювання навчальних питань.

Керівник штабу керівництва навчання, керівники спеціалізованих служб, командири формувань, та інші категорії осіб які визначені у відповідності до постанови КМУ від 23.10.2013 року №819, завчасно до початку підготовки проведення навчання, за заявкою керівника суб'єкта господарювання, проходять підготовку у НМЦ ЦЗ та БЖД області.

До загальних заходів підготовчого періоду відносяться:

- підготовка керівного складу, посередницького апарату та працюючого персоналу до участі у навчанні
- підготовка району навчання, місць практичних заходів та імітації;
- розробка документів для проведення навчання;
- оцінка готовності об'єкта (допуск персоналу) до проведення навчання.

Підготовка керівного складу, посередницького апарату та працюючого персоналу до участі у навчанні включає:

- підготовку керівного складу ЦЗ та формувань на курсах НМЦ ЦЗ та БЖД області;
- підготовку особового складу формувань ЦЗ за програмою спеціальної підготовки формувань ЦЗ;
- підготовку працюючого персоналу, який не входить до складу формувань ЦЗ, за програмою загальної підготовки з ЦЗ (наказ ДСНС України від 08.08.2014 №458).

Підготовка району навчання, місць практичних заходів та імітації на навчанні включає:

- рекогносцировку району проведення навчання;
- підготовку навчальних місць та місць проведення імітації згідно з визначеною обстановкою;
- підготовку імітаційних засобів та імітаційної команди;
- організацію охорони місць імітації та імітаційних засобів.

Розробка документів для проведення навчання включає підготовку:

- наказу про підготовку та проведення навчання;
- календарного плану підготовки навчання;
- плану проведення навчання;
- почасового графіку нарощування обстановки з переліком ввідних (план нарощування обстановки);
- плану рекогносцировки району проведення навчання та місць відпрацювання практичних заходів
- плану імітації на навчанні;
- особистих планів заступників, помічників керівника навчання та посередників;

- схему (план) об'єкта з графічним показом ділянок, рубежів, пунктів розіграшу обстановки та переліком засобів імітації.

Рекомендований алгоритм підготовки та проведення навчання:

Додаток №1

Оцінка готовності об'єкта (допуск персоналу) до проведення навчання здійснюється комісією підприємства, установи, організації, до складу якої включаються особи, які виконують обов'язки з питань цивільного захисту, пожежної безпеки, охорони праці, а також представник територіального підрозділу ДСНС України області. Очолює комісію голова комісії з питань НС підприємства, установи, організації.

Під час роботи комісії проводиться:

- перевірка плануючих документів з підготовки та проведення навчання, особиста підготовка заступників, помічників керівника навчання, керівника штабу керівництва навчанням та посередників;
- вибіркова перевірка знань з питань цивільного захисту в обсязі програм підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях;
- перевірка знань заходів безпеки при проведенні навчання посадовими особами, його учасниками та працівниками, які залучаються до відпрацювання практичних питань з навчання;
- огляд з визначенням ступеня готовності спеціалізованих служб і формувань ЦЗ та навчально-виробничої бази до навчання.

Формування на навчання виводяться повністю укомплектованими особовим складом, технікою, приладами, інструментом, засобами індивідуального захисту, первинними засобами пожежогасіння та іншим табельним майном.

За результатами роботи комісія складає акт, який затверджується керівником підприємства, установи, організації.

У разі встановлення комісією неготовності суб'єкту господарювання до проведення практичних заходів у акті зазначаються відповідні причини та встановлюється термін для усунення відповідних недоліків.

Про неготовність суб'єкта господарювання провести запланований захід у встановлений термін керівництвом суб'єкту господарювання повідомляються виконавчі органи міських (районних у місті) рад, районні (міські) державні адміністрації, територіальні підрозділи ГУ ДСНС та НМЦ ЦЗ та БЖД області. В відповідних повідомленнях також вказується термін на який переноситься відпрацювання практичних заходів для усунення недоліків по підготовці до проведення КОН.

2.2.1. Плануючі документи. Наказ керівника суб'єкта господарювання про підготовку та проведення комплексного об'єктового навчання

Основним документом, що визначає порядок підготовки навчання з ЦЗ

об'єкта, основні завдання, склад учасників, строки, порядок та місце його проведення, завдання виконавцям – є Наказ керівника суб'єкта господарювання про підготовку та проведення спеціального об'єктового навчання з ЦЗ, який видається та доводиться до виконавців не пізніше ніж за - 1,5 місяці до його проведення.

Наказ складається з констатуючої та розпорядчої частини.

У констатуючій частині наказу відображається:

- терміни проведення та тема навчання;
- основна мета навчання та мета для категорій тих, хто навчається;
- місце (район) проведення навчання;
- керівник навчання.

У розпорядчій частині наказу визначаються:

- орган управління (керівництво навчання, штаб керівництва навчаннями, посередники). Посередники при формуваннях та службах можуть визначатись окремим документом;
- склад учасників навчання;
- організація управління та зв'язку;
- порядок підготовки до навчання керівного складу, особового складу формувань, робітників і службовців, які не входять до складу формувань ЦЗ;
- підготовка та використання в ході навчання майна і матеріалів;
- порядок, обсяг і строки підготовки району навчання – виробничих та інших приміщень, захисних споруд, навчально-матеріальної бази, дільниць імітації, сили та засоби, що виділяються для цього, відповідальні виконавці;
- заходи щодо збереження власності громадян в районі навчання;
- заходи із забезпечення безпеки;
- норми витрачання моторесурсів, паливо-мастильних матеріалів, засобів імітації;
- заходи із збереження державної та службової таємниці;
- строки готовності до навчання.

Варіант наказу додаток № 2

2.2.2. Плануючі документи. Календарний план

Безпосередня підготовка комплексного об'єктового навчання проводиться згідно Календарного плану, який розробляється та доводиться до виконавців – за 1,5 – 1 місяць до проведення навчання.

Календарний план визначає основні заходи з підготовки до навчання, чергу і строки їх виконання та осіб, які відповідають за їх виконання. Він включає перелік організаційних питань, порядок розробки документів, підготовку керівництва навчання, посередників, організацію проведення занять

з особовим складом формувань і працівниками суб'єкту господарювання за встановленими навчальними програмами, підготовку району проведення навчання.

Він розробляється за розділами:

I. Організаційні заходи.

II. Підготовка керівництва навчання.

III. Підготовка формувань.

IV. Підготовка робітників, службовців, які не входять до складу формувань.

V. Підготовка населення, що залучається до навчання.

VI. Заходи з матеріально-технічного, медичного та інших видів забезпечення.

Календарний план розробляється штабом керівництва та затверджується керівником суб'єкта господарювання (керівником навчання).

Варіант додаток №3

2.2.3. Плануючі документи. План комплексного об'єктового навчання з цивільного захисту суб'єкта господарювання

План проведення комплексного об'єктового навчання з ЦЗ є основним учбово-методичним документом, який визначає порядок проведення навчання.

План розробляється штабом керівництва текстуально з додатком карт (схем), підписується начальником штабу керівництва та затверджується керівником навчання не пізніше ніж за 30 днів до початку комплексного об'єктового навчання і доводиться до заступників (помічників) керівника навчання та командно-начальницького складу формувань і посередників.

План проведення навчання включає:

- вихідні дані: тему, учбові цілі для кожної категорії тих, хто навчається, час проведення навчання;
- склад учасників, які залучаються на навчання;
- задум навчання, у якому відображаються: вихідна обстановка (положення тих, хто навчається, до початку навчання), угруповання сил і місця пунктів управління, завдання, які виконуються тими, хто навчається (до формувань включно), райони і ділянки розіграшу основних дій;
- етапи навчання, їх тривалість, учбові питання і час на відпрацювання кожного із них;
- хід навчання: зміст учбових питань, обстановка на визначений час та її імітація, порядок і зміст роботи керівника навчання, його заступників, помічників і посередників, дії тих, хто навчається, які очікуються при відпрацюванні кожного учбового питання;
- час закінчення навчання;
- заходи, які виконуються після загального сигналу "Відбій", час, місце і порядок проведення розбору навчання;

До плану проведення навчання, поруч з навчальними питаннями, можуть включатися також заходи, що сприяють вдосконаленню навчально-матеріальної бази з ЦЗ та конкретні роботи з моделювання і вивчення надійності роботи об'єкту у надзвичайних ситуаціях. При поданні на затвердження плану проведення навчання до нього додаються усі розроблені учбово - методичні документи.

План комплексного об'єктового навчання погоджується з територіальним органом ДСНС України та затверджується його керівником.

Тема навчання є одним із головних елементів вихідних даних, який значно впливає на правильне визначення інших вихідних даних і організацію навчання в цілому. Тема повинна охопити своїм змістом увесь комплекс завдань ЦЗ об'єкту та основні етапи його діяльності, передбачає відпрацювання завдань в різних умовах обстановки, приближених до реальних.

При з'ясуванні теми навчання необхідно зрозуміти і розкрити її зміст, характерні особливості і те головне, на що необхідно привернути увагу в ході навчання. При цьому необхідно правильно сформулювати учбові цілі, визначити етапи та навчальні питання навчання, в якому порядку необхідно відпрацьовувати учбові питання та які для цього необхідно використати методичні прийоми, які практичні заходи провести і як відпрацювати питання взаємодії.

При визначенні мети навчання перш за все необхідно вирішити, чого бажає керівництво СГ від тих, хто навчається, тобто відповісти на наступні питання: чому навчити, що перевірити, у чому тренувати, з яких питань удосконалювати знання, при відпрацюванні яких питань дати практику і в яких умовах. Мета навчання визначається як в цілому на навчання так і для кожної категорії тих, хто навчається.

Основною навчальною метою навчання може бути:

а) для навчання в цілому:

- перевірка реальності планів ЦЗ, уточнення запланованих заходів і приведення їх у відповідність до своєчасних вимог з організації і ведення ЦЗ на СГ;
- підвищення готовності органів управління, формувань, робітників і службовців, які не входять до складу формувань, до дій за призначенням при вирішенні завдань ЦЗ, при проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт у ході ліквідації НС;
- відпрацювання у керівного і командно-начальницького складу навиків у самостійному і впевненому управлінні при проведенні всього комплексу заходів ЦЗ при виникненні НС;
- перевірка ефективності заходів з підвищення стійкості виробничого процесу в умовах НС;

- дослідження можливостей формувань ЦЗ об'єкту, способів їх найбільш ефективного використання в складних умовах обстановки з урахуванням особливостей об'єкту тощо.

Найбільш доцільно на навчання визначати не більше 3 – 4 учбових цілей.

б) для керівного складу органів управління:

- вдосконалення методів узагальнення і аналізу даних про обстановку;
- розробка обґрунтованих пропозицій для прийняття рішень;
- своєчасне доведення завдань до виконавців та здійснення контролю за їх виконанням;
- вивчення прийомів і способів проведення рятувальних та інших невідкладних робіт, підвищення ефективності застосування формувань і техніки, а також перевірка нових теоретичних поглядів і положень щодо організації дій сил при ліквідації наслідків стихійних лих, аварій і катастроф.

в) для командно-начальницького та особового складу формувань ЦЗ:

- перевірка реальності планів щодо приведення в готовність до дій за призначенням.
- злагодження формувань для самостійного виконання завдань за призначенням, а також проведення рятувальних та інших невідкладних робіт у зонах надзвичайних ситуацій при взаємодії з іншими силами, що залучаються для виконання відповідних робіт;
- вдосконалення організаційно-штатної структури формувань, освоєння принципів застосування техніки та використання приладів при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

г) для працівників підприємства, установи, організації:

- відпрацювання за обсягом та змістом Програми навчання працівників щодо поведінки та дій у надзвичайних ситуаціях;
- тренування в діях за сигналами, повідомленнями (інформаціями про НС);
- участь у проведенні комплексу робіт по зменшенню наслідків НС;
- проведення евакуаційних, протипожежних і медико-санітарних заходів.

Етапи навчання:

Етап – це частина навчання, яка охоплює визначений період діяльності тих, хто навчається, на протязі якого відпрацьовується група питань теми. При цьому забезпечується необхідна послідовність у відпрацюванні теми. Кількість та зміст етапів залежать від змісту мети навчання і масштабів навчання, а також від відведеного часу.

Як правило на навчання виноситься не більше 2-3-х етапів.

I етап – Організація заходів ЦЗ по попередженню надзвичайних ситуацій техногенного характеру, зниження втрат у разі виникнення аварій, катастроф стихійного лиха, а також дії при загрозі та виникненню НС.

II етап – Організація виконання заходів по локалізації та ліквідації надзвичайної ситуації. Проведення рятувальних та інших невідкладних робіт в ході ліквідації наслідків аварій, катастроф і стихійних лих на СГ.

III етап – Організація виробничого процесу після ліквідації НС.

Оповіщення і збір персоналу СГ відпрацьовується в ході першого етапу або позаетапно.

Тривалість етапів залежить від часу, який відведений на навчання, об'єму та змісту питань, які відпрацьовуються на кожному етапі, а також від змісту і термінів виконання заходів, передбачених планом ЦЗ і які практично відпрацьовуються на навчанні.

Учбові питання являють собою ряд послідовних, логічно витікаючи одне із одного найбільш характерних завдань, які вирішуються тими, хто навчається у визначений час на даному етапі навчання.

При проведенні навчання можуть бути поставлені наступні питання: на першому етапі:

- оповіщення, збір керівного складу, формувань, працюючого персоналу по сигналу оповіщення та приведення до готовності органів управління і сил ЦЗ;
- дії органів управління, формувань ЦЗ, працюючого персоналу об'єкту і населення в умовах загрози та виникнення аварій, катастроф, стихійного лиха;

на другому етапі:

- виконання заходів з підвищення готовності ЦЗ об'єкту;
- нарощування заходів з захисту працюючого персоналу та населення, проведення заходів з підвищення стійкості роботи об'єкту при виникненні НС;
- відпрацювання практичних заходів тими, хто навчається, в діях в умовах надзвичайної ситуації.

на третьому етапі:

- виконання заходів по приведення виробничого процесу у належний стан після ліквідації НС.

На навчанні створюється складна динамічна обстановка, яка може бути характерною для даного об'єкту або на його території внаслідок аварії на

найближчих небезпечних об'єктах і, яка потребує від учасників навчання сміливих та обґрунтованих рішень, вмілих та рішучих дій.

В ході навчання керівний склад об'єкта, командний склад формувань ЦЗ навчається чіткій організації управління силами ЦЗ в умовах найбільш приближених до реальних (розрух, радіоактивного, хімічного та бактеріологічного зараження, пожеж). Не допускаються спрощення в обстановці, яка відтворюється в ході навчання.

Склад учасників навчання включає керівництво навчання, посередницький апарат і тих, хто навчається. Для цього може відпрацьовуватися схема організації і керівництва навчання. На навчання як правило залучається весь керівний склад об'єкту, формування ЦЗ та робочий персонал, який не увійшов до складу формувань. Якщо аварія, що може статися на об'єкті, розширюється за межі його території – то також залучається населення, що мешкає в зоні її дії.

До проведення навчання залучаються:

- об'єктова комісія з надзвичайних ситуацій;
- об'єктові евакуаційні органи (евакуаційна комісія);
- штатний підрозділ (посадова особа) з питань цивільного захисту;
- особа, на яку у разі виникнення НС покладаються обов'язки керівника робіт з ліквідації НС та працівники штабу з ліквідації наслідків НС;
- об'єктові спеціалізовані служби цивільного захисту (у разі їх утворення);
- чергова (чергова диспетчерська) служба (у разі її утворення);
- формування цивільного захисту (не менше третини формувань);
- об'єктова добровільна пожежна дружина (у разі утворення);
- об'єктова аварійно-рятувальна служба (у разі утворення);
- працівники підприємства, установи, організації для участі у проведенні практичних заходів.

Для відпрацювання питань взаємодії та оцінки реальності розроблених плануючих документів з ЦЗ за рішенням відповідного місцевого органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування на навчання можуть залучатися окремі підрозділи сил територіальної системи цивільного захисту, які за планами взаємодії виділяються на дане підприємство, установу, організацію.

Тривалість і термін проведення навчання визначаються виходячи з теми, часу, передбаченого на виконання заходів згідно плану ЦЗ, вимогам повного та якісного відпрацювання навчальних питань і досягнення поставленої мети (навчальних цілей). Крім того враховується характер виробничої діяльності об'єкту, з тим щоб забезпечити максимальну кількість сил і засобів на навчання.

Оптимальна тривалість спеціального об'єктового навчання може складати до двох діб.

Район навчання визначає його керівник, виходячи з характеру місцевості та можливих НС. Таким районом буде територія самого об'єкту, а якщо аварія може вийти за його межі, то і територія в межах її дії. При відпрацюванні питань евакуації в район проведення навчання включаються також райони (місця) евакуації та розміщення персоналу та маршрути евакуації.

Основні питання та заходи, що рекомендуються для включення до плану спеціального об'єктового навчання:

1. Питання інформаційного забезпечення виробничого персоналу та населення, яке мешкає в зоні відповідальності СГ.
2. Порядок застосування плану реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру об'єкта.
3. Приведення до готовності роботи систем управління об'єктом у НС (пунктів управління, засобів зв'язку і оповіщення та чергових (чергових диспетчерських) служб.
4. Відпрацювання порядку видачі пристроїв контролю, засобів індивідуального захисту та приведення до готовності захисних споруд цивільної оборони.
5. Організація радіаційного та хімічного спостереження, дозиметричного контролю.
6. Забезпечення виконання рятувальних та інших невідкладних робіт.
7. Питання з поновлення роботи об'єкта за наслідками НС та створення необхідних запасів матеріалів і устаткування.

Додатково можуть відпрацьовуватись наступні заходи:

1. При відпрацюванні питань підвищення стійкості роботи об'єкта:
 - 1.1. Обладнання захисними пристроями (конструкціями) енергетичні установки, цінне обладнання та прилади.
 - 1.2. Встановлення на робочих місцях витратних ємностей аварійного зливу небезпечних хімічних і горючих речовин.
 - 1.3. Обвалування ємності з небезпечними хімічними і вогненебезпечними речовинами.
 - 1.4. Перевірка готовності до роботи автономних електростанцій.
 - 1.5. Захист джерел водозабезпечення і резервуарів з чистою водою.
 - 1.6. Підготовка засобів санітарної очистки та прибирання для проведення дезактивації, дегазації і дезинфекції.
 - 1.7. Безаварійна зупинка роботи обладнання на підприємствах з безперервним технологічним циклом при раптовому відключенні електропостачання.
 - 1.8. Розробка пристроїв для використання машин і техніки СГ для виконання рятувальних та інших невідкладних робіт, а також робіт, що пов'язані з обеззараженням місцевості та споруд.
 - 1.9. Перевіряються автоматичні засоби виявлення пожеж та пожежогасіння.
 - 1.10. Очистка території від паливних матеріалів і сміття.

2. При відпрацюванні практичних заходів і евакуації:
 - 2.1. Обладнуються місця роботи евакуаційних органів об'єкта.
 - 2.2. Уточнюються списки евакуйованих.
 - 2.3. Перевіряється наявність транспортних засобів і їх готовність.
 - 2.4. Уточнюються маршрути піших колон, місця відпочинку.

3. У ході тренувань з проведення рятувальних робіт:
 - 3.1. Розшук людей в зруйнованих будівлях і в захисних спорудах.
 - 3.2. Розкриття споруд та подача до них повітря.
 - 3.3. Рятування людей з-під завалів.
 - 3.4. Рятування людей з верхніх поверхів.
 - 3.5. Рятування людей із колодязів (шахт).
 - 3.6. Виведення людей з загазованих та задимлених приміщень.
 - 3.7. Надання першої медичної допомоги постраждалим і їх евакуація із небезпечної зони.
 - 3.8. Локалізація та гасіння пожеж.
 - 3.9. Виведення населення з районів радіаційного забруднення та бланкування пунктів санітарної обробки.
 - 3.10. Дезактивація території, споруд, техніки та іншого майна

Крім того відпрацьовуються:

на територіях, які схильні до виникнення НС природною характеру:

- комплекс заходів зі зниження наслідків небезпечних явищ, захист обладнання і споруд об'єктів, власного майна мешканців;
- екстреної евакуації та первинного життєзабезпечення людей.

на територіях можливого впливу радіаційних аварій:

- питання щодо ведення розвідки та дозиметричного контролю, введення режимів радіаційного захисту, проведення йодної профілактики і евакуації населення, дезактивації місцевості, споруд, техніки, санітарної обробки;

на хімічно небезпечних об'єктах:

- питання щодо ведення розвідки та контролю забруднення території, проведення евакуації населення, дезактивації місцевості, споруд, техніки, санітарної обробки;
- питання щодо захисту від НХР працюючого персоналу та населення прилеглих житлових кварталів, ліквідації наслідків хімічного зараження.

Структурна схема Плану проведення
спеціального об'єктового навчання з ЦЗ: додаток №4 (Варіант 1, 2)

2.2.4. Плануючі документи. План нарощування обстановки.

Для якісного відпрацювання навчальних питань в ході навчання важливим є планування ввідних для нарощування обстановки. Для цього розробляється План нарощування обстановки, який включає почасовий графік нарощування обстановки з переліком ввідних та порядок їх вручення.

Варіант додаток №5

2.2.5. Плануючі документи. План рекогносцировки району проведення навчання та імітації

Завдання і порядок проведення рекогносцировки району проведення навчання.

З метою розробки та уточнення елементів і деталей плану проведення навчання з урахуванням характеру місцевості, особливостей об'єкту, його виробничої діяльності, наявності відомчого житлового фонду, під'їзних шляхів, стану маршрутів та інших елементів, уточнення плану проведення навчання, визначення місць виконання практичних заходів керівником навчання проводиться рекогносцировка району проведення навчання, до якої залучаються заступники і помічники керівника навчання, командири формувань та начальники служб ЦЗ, посередники.

Для забезпечення найбільш ретельної роботи на місцевості розробляється План рекогносцировки, в якому вказуються: мета рекогносцировки, склад групи, час проведення рекогносцировки та порядок її проведення.

В ході проведення рекогносцировки керівник спеціального об'єктового навчання проводить уточнення і остаточно визначає:

- район проведення навчання, його межі (кордони) та основні місця проведення практичних робіт;
- райони (місця) розміщення формувань та необхідний обсяг робіт по їх обладнанню;
- маршрути розосередження і евакуації, а також маршрути висунення формувань до місць робіт та заходи по їх обладнанню;
- етапи навчання, послідовність і порядок відпрацювання навчальних питань;
- завдання формуванням та іншим учасникам навчання;
- порядок взаємодії;
- ділянки імітації, об'єм і необхідні сили на кожному із них;
- об'єм заходів по підготовці до навчання промислових і службових приміщень, жилого фонду, захисних споруд, навчальних містечок і необхідна кількість сил і засобів для цього;
- місця і порядок проведення санітарної обробки людей і обеззараження одягу, спорядження, техніки;

- порядок оповіщення, зв'язку, управління і організація комендантської служби при підготовці і проведенню навчання;
- заходи безпеки в ході навчання, а також заходи по збереженню державного і особистого майна;
- місце, час і порядок проведення загального і часткових розборів;
- район збору учасників навчання по його закінченню, порядок їх повернення в місця розташування;
- заходи по приведенню району навчання в порядок після його закінчення.

Після закінчення рекогносцировки керівник об'являє своїм заступникам (помічникам), посередникам і штабу керівництва уточнений план навчання, видає необхідні вказівки з розробки документів і здійсненню заходів, пов'язаних з підготовкою та проведенням навчання.

При цьому він вказує:

- хто і які документи розробляє та коли надає на підпис;
- хто і які заходи проводить з підготовки району навчання, які терміни виконання і сили та засоби ,які виділяються для цього;
- які заходи і коли провести по підготовці керівництва і тих, хто навчається, до навчання;
- хто і які заходи проводить по організації управління, зв'язку і оповіщення, комендантської служби, матеріально-технічного забезпечення і заходи безпеки.

Варіант додаток №6

2.2.6. Плануючі документи. План імітації

На підставі плану проведення навчання, даних рекогносцировки та наявності імітаційних засобів, розробляється план імітації, який включає заходи, які забезпечують створення обстановки, наближеної до умов в осередках ураження. Він розробляється помічником керівника навчання з імітації разом з відповідними службами текстуально, при необхідності до нього прикладаються відповідні схеми.

У плані імітації вказуються:

- ділянки, об'єкти, види, характер та час імітації;
- сили та засоби, які надаються для виконання імітаційних робіт;
- відповідальних виконавців;
- засоби зв'язку і сигнали управління імітацією;
- заходи по охороні засобів імітації та забезпеченню безпеки.

До плану імітації додається схема місць імітації, на якій умовними значками позначаються місця імітації пожеж, завалів, руйнувань, заражень,

пошкоджень на комунально-енергетичних мережах, находження статистів (манекенів), які позначають уражених, зруйнованих та завалених захисних споруд.

Імітація залежить від учбових цілей, особливостей об'єкту, характеру місцевості і забудови території, наявності імітаційних засобів. Імітація повинна відповідати обстановці, яка складається до визначеного часу і плану проведення навчання. Окремі елементи осередків ураження можуть доповнятися знаками, покажчиками та пояснювальними написами.

План імітації розробляє помічник керівника навчання з імітації та надає на затвердження керівникові навчання.

Для проведення імітації наказом визначається імітаційна команда.

Варіант додаток №7

2.2.7. Плануючі документи. Особисті плани

На підставі плану проведення навчання заступники (помічники) керівника навчання, посередники розробляють особисті плани. Вони розробляються у вільній формі і повинні відображати порядок опрацювання навчальних питань учасниками навчання, заходи щодо всебічного забезпечення, дотримання заходів безпеки. Особисті плани розробляються текстуально або графічно і затверджуються керівником навчання.

Командири формувань розробляють і подають на затвердження плани-графіки проведення комплексних об'єктових навчань за підпорядкуванням. За основу розробки планів-графіків КОН береться спеціальна тематика програми підготовки формувань, а також тактичні завдання за планом приведення формувань до готовності та обстановка, на фоні якої проводиться комплексне об'єктове навчання.

Структура особистого плану заступника (помічника) керівника навчання та посередника додаток №8

2.3. Підготовка посадових осіб, формувань цивільного захисту, робітників, службовців до комплексного об'єктового навчання

Підготовка посадових осіб, формувань ЦЗ робітників і службовців до навчання є важливішим завданням та здійснюється відповідно плану.

Завчасна та старанна підготовка навчання покликана забезпечити високу готовність керівництва і посередницького апарату, усіх учасників до якісного виконання своїх завдань та обов'язків, і в цілому підвищення готовності об'єкту до рішення завдань ЦЗ.

Персонал суб'єкту господарювання, учасники навчання готуються до навчання за програмами загальної підготовки. Важливо, щоб до початку

навчання така підготовка була закінчена у повному обсязі. Підготовка керівництва і посередників проводиться на відповідних зборах, інструктивних, практичних і методичних заняттях, у ході самостійної підготовки.

Що стосується формувань, то крім занять за програмами, безпосередньо перед навчанням з ними проводяться перевірки їх готовності на яких перевіряється укомплектованість особовим складом, технікою, приладами і майном, засобами зв'язку тощо.

Спеціальна підготовка формувань складається з підготовки командно-начальницького та особового складу і формування в цілому.

Основними її завданнями є:

- навчання керівного складу використанню формувань у складних умовах обстановки, яка швидко міняється і управлінню ними при діях в осередках ураження, у ході боротьби з масовими лісними та іншими пожежами, а також при ліквідації наслідків стихійних лих, великих аварій і катастроф, організація взаємодії з іншими формуваннями ЦЗ та підрозділами військових частин, а також прищеплювання йому методичних навичок з навчання особового складу;
- освоєння особовим складом формувань механізмів, приладів, прийомів і способів ведення робіт в складних умовах осередку ураження, в районах стихійного лиха, великих аварій і катастроф, як разом з військовими підрозділами, так і самостійно, а також підтримання необхідного рівня готовності формувань до виконання заходів ЦЗ. Основною формою підготовки командирів формувань є інструктивно-методичні заняття час і місце проведення, яких вказується у календарному плані підготовки спеціального навчання;
- вивчення, в обов'язковому порядку, мір безпеки, особливо при проведенні рятувальних робіт, безпосередньо перед навчанням з усіма його учасниками.

Підготовка до навчання повинна забезпечити чітке і єдине розуміння керівництвом суб'єкта господарювання усіх завдань, які відпрацьовуються на навчанні, створити умови для якісної розробки документів, сприяти успішному відпрацюванню учбових питань у складній обстановці, яка швидко міняється і є повчальною, потребує творчості, ініціативи і рішучості у діях.

2.4 Порядок проведення комплексного об'єктового навчання з цивільного захисту

Навчання необхідно планувати так, щоб воно менш за все впливало на виробничий процес об'єкту і на роботу окремих служб. Тому план проведення навчання, необхідно складати таким чином, щоб дії робітників в ході навчання по можливості співпадали з їх посадовими обов'язками і діями, як по часу так і по місцю.

Так оповіщення і збір, бажано сполучити по часу з початком роботи, з таким рахунком, щоб керівний склад був зібраний за 20-30 хвилин до початку

роботи і час проведення щоденної наради співпадав зі збором заступників, помічників керівника навчання і посередників для доведення обстановки по ввідній і постановки завдань.

На першому етапі навчання відпрацьовуються питання пов'язані з організацією і проведенням захисту, рятувальних та інших невідкладних робіт в ході ліквідації наслідків виробничих аварій на об'єкті або на сусідньому об'єкті, та інших НС. При цьому доцільно користуватися документами плану ЦЗ (плану дій) об'єкту на мирний час.

Керівник навчання віддає розпорядження на вручення ввідної про загрозу або виникнення на об'єкті аварії з утворенням осередків ураження. Обстановка, яка створюється, повинна відповідати характеру виробництва, найбільш можливим на даному об'єкті надзвичайним ситуаціям і дозволяла б перевірити реальність плану ЦЗ об'єкту на мирний час, ефективність встановлених на об'єкті вимог безпеки та заходів зі зниження впливу від поширення вражаючого чинника на здоров'я персоналу об'єкту. Можуть бути і такі варіанти обстановки, коли об'єкт попадає в зони радіоактивного і хімічного ураження, зони руйнувань внаслідок аварій та катастроф на інших радіаційно, хімічно, пожежовибухонебезпечних об'єктах. При цьому аварії і катастрофи можуть виникнути також внаслідок стихійних лих (землетрусів, затоплень, зсувів, ураганів тощо). Усе це враховується при нарощуванні обстановки.

Якщо аварія виникла на самому об'єкті, то ввідну з обстановкою доцільно вручати відповідальним особам, які знаходяться безпосередньо на місці аварії, поблизу її виникнення (начальнику цеху, зміни тощо), щоб можна було прослідити і відпрацювати порядок проходження інформації і доповідей про аварії знизу доверху у об'єктовій ланці і до старших начальників. В інших випадках ввідну вручають від імені старших начальників, керівників сусідніх об'єктів черговому (диспетчеру), на якого покладені обов'язки по прийому даних обстановки і оповіщенню у випадках виникнення аварій, зараження або ураження об'єкту.

Керівник навчання та посередники контролюють дії чергового (диспетчера), керівника робіт і штабу з ліквідації наслідків НС, служб ЦЗ з організації оповіщення і захисту робітників та службовців, а також залученого до навчання населення, по негайному вводу в дію чергових аварійних команд та інших сил і засобів, які є на об'єкті, для локалізації аварії та ліквідації її наслідків.

Звертається увага на своєчасність доповідей про аварію (катастрофу) старшим начальникам та іншим органам, від яких виділяються сили та засоби по планам взаємодії на випадок аварії.

По попередній домовленості керівник отримує метеорологічні дані на основі яких штаб з ліквідації НС практикується в визначенні даних про зону можливого зараження (ураження), її величини і часу підходу до об'єкту, які прогнозуються. Через групу зв'язку такі дані доводяться до командирів формувань.

Керівник навчання вводить в дію відповідний розділ плану ЦЗ об'єкту і відпрацьовує розпорядження керівному складу об'єкту, контролює проходження команд і дії тих, хто навчається, з виконання запланованих заходів, підготовку до евакуації персоналу об'єкту (якщо це передбачено планом навчання), населення відомчого житлового сектору. Обстановка нарощується за рахунок подачі ввідних по подіям, які можуть виникнути на території об'єкту (пожежа, неполадки у водоканалізаційних, енергетичних мережах, на обладнанні об'єкту тощо).

Керівний склад та посередники в ході першого етапу контролюють:

- підготовку транспортних засобів, підготовку пункту видачі засобів РХЗ, організацію вибуття оперативної групи в район ураження, підготовку засобів зв'язку для обладнання пункту управління, підготовку групи знезараження та засобів дегазації (деактивації), комплектацію рятувальної групи і медичної ланки до ведення рятувальних робіт і надання медичної допомоги;
- проводять імітацію пожежі на території об'єкту та контролюють дії пожежного формування з гасіння і локалізації осередку пожежі та медичної ланки з надання медичної допомоги потерпілим при пожежі;
- контролюють дії рятувальних формувань відповідно до змісту ввідних, шляхом нагляду та опитування, подають додаткові ввідні по ходу навчання;
- аналізують проведення заходів ЦЗ, надають допомогу і збирають матеріал для проведення розбору.

Після завершення першого етапу навчання доцільно провести огляд готовності формувань.

Другий етап навчання доцільно починати з подання сигналу "УВАГА УСІМ", яким населення і персонал об'єкту будуть оповіщені про виникнення НС (аварії на потенціально-небезпечному об'єкті, стихійному лихі тощо).

По попереднім розрахункам, при незмінних погодних умовах, зони можливого зараження визначаються необхідність термінової евакуації персоналу об'єкту і населення відомчого житлового сектору.

Керівництво і посередники слідкують за тим, щоб дії чергового персоналу з доведення учбового сигналу здійснювались відповідно інструкціям, схемам оповіщення, а також установленим обмеженням на даному навчанні.

При цьому керівництво та посередники:

- контролюють проходження сигналу;
- домагаються, щоб сигнал дійшов до усіх категорій тих, хто навчається (органів управління і посадових осіб, формувань, робітників та службовців зміни об'єкту, а також до залученого на навчання населення);
- вимагають, щоб основним способом доведення сигналу була речова інформація з вказівками про конкретні дії. Навчають органи управління організованим і швидким діям з забезпечення захисту людей з

використанням засобів індивідуального захисту і шляхом виводу (вивозу) людей із зони можливого зараження;

- визначають правильність зберігання засобів індивідуального захисту, вмінню користуватись ними та натренованість знаходження і роботі у засобах індивідуального захисту органів дихання та шкіри, перевіряють відповідність їх захисних властивостей тому НХР, для захисту від якого вони призначені;
- приділяють увагу на повноту та правильність здійснення по сигналу практичних заходів, пов'язаних з безаварійною частковою або повною зупинкою виробництва, на додержання вимог безпеки, особливо протипожежної з метою виключення в ході навчання можливих виробничих аварій при залишенні робочих місць з проведенням евакуаційних заходів.

У цей період відпрацьовуються зі штабом з ліквідації НС та службами ЦЗ ряд невідкладних заходів з виявлення обстановки, підвищення стійкості управління і, перш за все, з підтримки надійного зв'язку з старшими органами управління і силами ЦЗ.

Основним видом захисту людей від дії НХР при відповідних метеорологічних умовах є евакуація усього персоналу об'єкту і населення у наданий для цієї мети населений пункт (район). Керівник навчання і посередник при евакокомісії вивчають роботу штабу з ліквідації НС, служб та евакокомісії по уточненню розрахунків і робочих документів плану термінової евакуації і тимчасового розселення, і перш за все, списків евакуйованих, розподілу їх по видам транспорту, взаємодію з автотранспортними підприємствами з питань надання автобусів, автомобілів, по маршрутам пішої евакуації, організації усіх видів забезпечення і управління евакозаходами з урахуванням обстановки по навчанню. Визначається ступінь узгодження евакозаходів між об'єктами в місті і населеним пунктом сільського району, в які передбачається розосередження робітників і службовців та евакуація їх сімей; контролюється хід підготовки транспорту до перевезення людей з зон можливого зараження.

У випадку термінової евакуації усі питання евакуації залежать від керівників ЦЗ об'єкту і входять в коло їх обов'язків.

З питань практичного здійснення евакуації може бути заслуханий голова евакуаційної комісії.

З медичною службою в ході етапу відпрацьовується весь комплекс медичних заходів:

- медична розвідка;
- надання медичної допомоги ураженим в осередках ураження;
- використання засобів медичного захисту.

Матеріально-технічне забезпечення в ході навчання відпрацьовується практично з залученням усіх служб і органів постачання, а також їх формувань.

На фоні обстановки, яка створюється, практично здійснюється матеріальне та технічне забезпечення евакуаційних заходів.

В ході проведення аварійно-рятувальних робіт з особовим складом формувань, введених в зону зараження, відпрацьовуються питання:

- розшук людей на території об'єкту, в цехах, будівлях;
- винос, виведення людей із будівель, споруд;
- надання першої медичної допомоги ураженим та евакуацію їх з осередку ураження;
- знезараження території, приміщень, техніки;__
- локалізація аварій на енергетичних мережах;
- відновлення енергомереж.

Важливим заходом ЦЗ являється проведення хімічної розвідки будівель, споруд об'єкту на наявність НХР. Офіційний висновок про наявність НХР і можливості повернення робітників та службовців на місце роботи, проживання дає міська санепідемстанція. Для отримання позитивного висновку міської СЕС група знезараження проводить дегазацію приміщень, що імітується групою імітації на території об'єкту.

Після відпрацювання усіх намічених учбових питань керівник навчання подає команду на закінчення практичних дій тих, хто навчається, дає вказівки про час збору формувань у наміченому районі, про подальші дії учасників навчання, перевірки наявності техніки, приведення в порядок району навчання, заслуховує доповіді своїх заступників, помічників і посередників, начальника штабу керівництва про прибуття формувань, техніки і евакуйованих людей в місце постійної дислокації, після чого об'являє відбій навчанню.

Після виконання всіх вище вказаних заходів керівник ставить завдання заступникам, помічникам, посередникам і штабу керівництва з підготовки матеріалів розбору навчання, уточнює порядок, час і місце проведення загального і часткових розборів.

2.5. Аналіз підготовки і ходу навчання, визначення ступеня досягнення навчальної мети і якості відпрацювання навчальних питань

Мета аналізу в тому, щоб глибоко проаналізувати організацію і хід виконання заходів цивільного захисту на навчанні та визначити у якій ступені досягнуті учбові цілі, як відпрацьовані учбові питання і наскільки керівний та командно-начальницький склад, штаб з ліквідації НС, служби, формування і об'єкт в цілому готові до вирішення завдань в умовах виникнення надзвичайних ситуацій, детально вивчити виявлені в ході навчання недоліки в загальному стані ЦЗ на об'єкті та намітити шляхи до їх усунення.

При аналізі ходу навчання керівник, як правило, розглядає наступні питання:

- дії тих, хто навчався, після отримання завдання;
- рішення, які приймаються згідно обстановки, їх доцільність та обґрунтованість, заходи, які забезпечують їх успішне виконання;

- діяльність керівного складу, служб ЦЗ з організації дій учасників навчання і їх всебічному забезпеченню, а також по здійсненню надійного та безперервного управління ними при різних обставинах.

- практичне виконання поставлених завдань та заходів з їх забезпечення;
- ефективність застосування способів і прийомів, найбільш характерні та повчальні приклади дій формувань і окремих осіб, які навчалися;
- рішення питань підвищення стійкості роботи;
- дії органів матеріально-технічного і медичного забезпечення та підпорядкованих їм формувань з обслуговування тих, хто навчався при підготовці до навчання і в ході його.

Аналіз організації та ходу навчання, з урахуванням вимог основних нормативних документів, повинен бути основою для подальшого удосконалення цивільного захисту об'єкту, підвищення його готовності до вирішення завдань мирного та воєнного часу, а також мати учбово-виховне значення.

2.6. Оцінка дій керівного складу, штабу керівництва, формувань та працюючого персоналу, що залучалися на навчання

Оцінюючи дії керівного складу, штабу керівництва і служб слід виходити з їх умінь швидко і правильно приймати найбільш доцільні рішення, організовувати та підтримувати взаємодію, своєчасно доводити завдання до підлеглих, організовувати їх виконання, управляти силами ЦЗ, відпрацьовувати документи і проводити необхідні розрахунки.

При оцінці дій особового складу формувань враховуються час, витрачений на виконання практичних заходів, їх якість та відповідність установленим нормативам, ефективність застосування техніки та інструменту при виконанні робіт, узгодженість у діях формувань та служб ЦЗ, а також їх морально-психологічна стійкість, дисципліна і порядок. Порівнюються також дії штабу з ліквідації НС, служб і формувань ЦЗ з підсумками попередніх навчань з тим, щоб найбільш правильно визначити в якій мірі та в виконанні яких заходів ЦЗ досягнуті позитивні наслідки, у чому маються ще серйозні недоліки та упущення.

При оцінці дій тих, хто навчався, керуються наступними критеріями:

- загальна кількість учасників навчання (відсоток охопту);
- повнота залучення формувань і техніки;
- обсяг виконаних практичних робіт;
- ефективність використання формувань і техніки;
- правильність і доцільність прийнятих рішень;
- чіткість організації управління формуваннями;
- організація і підтримка взаємодії між формуваннями, а також з військовими підрозділами;
- повнота і ефективність проведених заходів з підвищення стійкості роботи об'єкту при виникненні НС;
- дії за сигналами оповіщення ЦЗ;

- додержання заходів безпеки;
- загальна організованість, порядок і дисципліна.

В ході навчання оцінюються:

- дії керівного складу ЦЗ та командно-начальницького складу формувань і служб ЦЗ;
- дії формувань ЦЗ;
- визначається загальна оцінка за навчання.

Керівний склад ЦЗ та командно-начальницький склад формувань, штаб з ліквідації НС і служби оцінюються за:

- уміння швидко і правильно приймати найбільш доцільні рішення;
- організацію та підтримку взаємодії з іншими органами та силами ЦЗ;
- своєчасне доведення завдань до підлеглих та контроль за їх виконанням;
- якість і стан управління силами ЦЗ;
- якість, своєчасність і повнота відпрацювання документів та розрахунків.

Дії формувань ЦЗ оцінюються за:

- укомплектованість формувань особовим складом, технікою, приладами, майном;
- виконання практичних заходів, їх якість та відповідність встановленим нормативам;
- ефективність застосування техніки та інструменту при виконанні робіт;
- узгодженість у діях особового складу формувань, дисципліна і порядок.

Загальна оцінка дій за навчання визначається за:

- загальну кількість учасників (% охопту);
- повноту залучення формувань і техніки;
- обсяг виконаних практичних робіт;
- ефективність використання формувань і техніки;
- правильність і доцільність прийнятих рішень;
- організацію і підтримку взаємодії між формуваннями та іншими силами ЦЗ;
- повноту та якість проведених заходів з підвищення стійкості об'єкту;
- дії персоналу за сигналами оповіщення;
- виконання заходів безпеки, загальну організованість і порядок.

Порядок оцінки проведеного об'єктового навчання з ЦЗ здійснюється згідно критеріїв.

Критерії оцінки комплексного об'єктового навчання (тренування) з цивільного захисту додаток №9

При визначенні оцінки також враховуються:

- оперативність, правильність, доцільність прийнятих тими, хто навчається, рішень, їх дії з ефективного застосування формувань і техніки;
- вміння організувати та підтримувати взаємодію сил ЦЗ;
- повнота, чіткість і якість документів, які відпрацьовуються в ході підготовки та проведення навчання;
- дотримання заходів безпеки;
- загальна організованість, старанність, дисципліна і порядок.

При оцінці дій формувань, які беруть участь в навчанні враховується:

- укомплектованість особовим складом, технікою, справними приладами радіаційної та хімічної розвідки, майном;
- виконання особовим складом формувань встановлених нормативів.

В цілому спеціальне об'єктове навчання оцінюється:

“відмінно” – якщо не менше 50% показників оцінені “відмінно”, інші – не нижче “добре”, об'єкт виконав завдання з оповіщення, система його зв'язку забезпечує стале управління заходами цивільного захисту, захист населення і територій від НС та їх наслідків;

“добре” – якщо не менше 50% показників оцінені “відмінно” і “добре”, інші не нижче “задовільно”, об'єкт виконав завдання з оповіщення, система його зв'язку забезпечує стале управління заходами цивільного захисту, захист населення і територій від НС та їх наслідків;

“задовільно” – при наявності не більше однієї незадовільної оцінки об'єкт виконав завдання з оповіщення і система його зв'язку в основному забезпечує управління заходами цивільного захисту, захист населення і територій від НС та їх наслідків;

“незадовільно” – якщо не виконані вимоги оцінки “задовільно”.

Оціночна відомість проведення КОН Варіант додаток №10

2.7. Підведення підсумків навчання. Постановка завдань щодо усунення недоліків, які виявлені в ході навчання. Підготовка звіту про результати навчання

Керівник навчання, як правило, підводить підсумки роботи з штабом керівництва та посередниками за кожний день (етап) навчання, при цьому штаб керівництва в короткий термін збирає, узагальнює, аналізує і готує матеріал для розбору навчання.

Підведення підсумків є заключною частиною навчання і проводиться не пізніше ніж за добу після проведення навчання. Мета розбору полягає у визначенні міри виконання навчальних завдань, що ставились на навчання. Під час розбору нагадується тема задум навчання, етапи, навчальні питання, склад учасників навчання, загальна обстановка. Розбираються та оцінюються всі практичні заходи, які виконані у ході навчання, конкретні дії тих, хто навчається, за етапами навчання. Визначаються висновки про досягнення навчальної мети, відзначаються недоліки, що мали місце, вказується, на що треба звернути увагу надалі при відпрацюванні заходів з підготовки. Розбір проводить керівник навчання, за його результатами робляться часткові розбори з категоріями тих, хто навчається.

Підготовка до підведення підсумків розпочинається до початку навчання і продовжується в ході його проведення з тим, щоб до закінчення навчання увесь матеріал був підготовлений повністю.

В період підготовки навчання керівник намічає основні питання, які необхідно розглянути на розборі, ставить завдання своїм заступникам (помічникам), посередникам та штабу керівництва про збір даних і підготовку ілюстративного матеріалу.

В основу підведення підсумків покладаються висновки керівника навчання, його заступників, помічників, посередників і штабу керівництва про дії структурних підрозділів, служб ЦЗ, командирів формувань та інших груп, а також особисті спостереження керівника і його зауваження, висловлювані при заслуховуванні доповідей з рішень та пропозицій тих, хто навчався, зауваження заступників (помічників), посередників і штабу керівництва, надані по кожному етапу навчання, які повинні бути обґрунтованими, підтверджуватися необхідними теоретичними положеннями та розрахунками і фактичними діями тих, хто навчався.

Як правило підведення підсумків проводиться спочатку з керівним та командно-начальницьким складом, а потім з усіма учасниками навчання. Керівник нагадує тему, учбові цілі, учбові питання, обстановку, у якій діяли ті, хто навчався, а потім послідовно розбирає та аналізує їх дії по етапам навчання. У доповіді керівник викладає теоретичні положення, основні вимоги настанов, наказів та інших керівних документів з найбільш важливих або нових питань, які відносяться до теми навчання, а також показує і розбирає найбільш повчальні дії тих, хто навчався.

В заключній частині підведення підсумків керівник навчання визначає ступень досягнення учбових цілей, дає оцінку діям керівного і командно-начальницького складу, штабу, служб, формувань і інших груп тих, хто навчався, ставить завдання з усунення виявлених недоліків в ході планового учбового процесу або додаткових занять.

Кращі прийоми та методи роботи тих, хто навчався, позитивний досвід, недоліки, які мали місце в ході навчання, а також їх причини старанно вивчаються, узагальнюються і доводяться до всього персоналу об'єкта.

Підсумки комплексного об'єктового навчання з ЦЗ обговорюються на розширеному засіданні об'єктової комісії з питань НС, на підставі якого керівник підприємства, установи, організації видає наказ про стан готовності підприємства, установи, організації до вирішення завдань цивільного захисту, а також дається оцінка навчанню, відмічаються позитивні його сторони, характерні недоліки, які необхідно усунути, заохочуються формування і окремі учасники, які відзначились.

На основі наказу штабом керівництва розроблюється План усунення виявлених недоліків та вносяться необхідні зміни в план ЦЗ об'єкту, в план підготовки керівного, командно-начальницького та особового складу формувань, навчання робітників, службовців та інших груп населення, намічаються конкретні практичні заходи, спрямованні на підвищення стійкої роботи об'єкту при виникненні НС.

По підсумкам об'єктового навчання з цивільного захисту у 10–ти денний термін уповноваженому органу з питань надзвичайних ситуацій і цивільного захисту населення по підпорядкованості та територіальному підрозділу ДСНС України направляються звіти установленої форми.

Звіт про організацію проведення спеціального об'єктового навчання з питань цивільного захисту Варіант додаток №11

Висновки

Державна служба України з надзвичайних ситуацій відповідно до покладених на неї завдань організовує і здійснює безпосередньо та через свої територіальні органи державний нагляд (контроль) за додержанням і виконанням вимог законодавства у сферах пожежної і техногенної безпеки та цивільного захисту міністерствами, іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями усіх форм власності, іншими суб'єктами господарювання, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства (пункт 50 Указу Президента України від 16.01.2013 № 20/2013 „Деякі питання Державної служби України з надзвичайних ситуацій”).

Відповідно до вимог статті 188¹⁶ Кодексу України про адміністративні правопорушення:

„Невиконання законних вимог посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань цивільного захисту, нагляду та контролю за станом захисту територій від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, щодо розроблення та реалізації заходів у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, - тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Те саме діяння, вчинене повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, - тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від двадцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”.

{Кодекс доповнено статтею 188¹⁶ згідно із Законом № 666-IV від 03.04.2003; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Перевірки організації проведення практичних заходів з цивільного захисту відповідно до вимог чинного законодавства у сфері ЦЗ проводяться згідно з наказом МНС України від 15.08.2007 № 558 „Про затвердження Інструкції з перевірки та оцінки готовності функціональних і територіальних підсистем єдиної системи цивільного захисту”

Список використаних інформаційних джерел:

1. „Кодекс цивільного захисту України” від 02.10.2012 № 5403-VI.
2. ДСТУ 5058:2008 „Безпека у надзвичайних ситуаціях. Навчання населення діям у НС. Основні положення”.

Закони України:

3. № 1550-III від 16.03.2000 „Про правовий режим надзвичайного стану”.
2. № 1647-III від 06.04.2000 „Про правовий режим воєнного стану”.
3. № 1908-III від 13.07.2000 „Про зону надзвичайної екологічної ситуації”.
4. № 2245-III від 18.01.2001 „Про об'єкти підвищеної небезпеки”.

Постанови Кабінету Міністрів України:

5. № 192 від 15.02.1999 „Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у НС”.
6. № 775 від 30.09.2015 „Про затвердження Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій”.
7. № 956 від 11.07.2002 „Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки”.
8. № 1200 19.08.2002 „Про затвердження Порядку забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю”.

9. № 444 від 26.06.2013 „Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях”.

10. № 443 від 26.06.2013 „Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту”.

11. № 616 від 09.10.2013 „Про затвердження Положення про добровільні формування цивільного захисту”.

12. № 787 від 09.10.2013 „Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту”.

13. № 819 від 23.10.2013 „Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов’язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту”.

14. № 5 від 09.01.2014 „Про затвердження Типового положення про відомчу пожежну охорону”.

15. № 6 від 09.01.2014 „Про затвердження Переліку об’єктів, що належать суб’єктам господарювання, проектування яких здійснюється з урахуванням вимог інженерно-технічних заходів цивільного захисту”.

16. № 11 від 09.01.2014 „Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту”.

17. № 18 від 26.01.2015 „Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій”.

Накази МНС України:

18. № 186 від 06.08.2002 „Про введення в дію Методики спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки”.

19. № 330 від 16.12.2002 „Про затвердження Інструкції з тривалого зберігання засобів радіаційного та хімічного захисту”.

20. № 44 від 07.09.2004 „Про затвердження Методичних рекомендацій щодо планування і порядку проведення евакуації населення”.

21. № 145 від 03.11.2004 „Про затвердження Порядку створення і функціонування територіальних підсистем єдиної державної системи ЦЗ”.

22. № 288 від 15.15.2006 „Про затвердження Правил улаштування, експлуатації та технічного обслуговування систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщення людей у разі їх виникнення”.

23. № 557 від 15.08.2007 „Про затвердження Правил техногенної безпеки у сфері цивільного захисту на підприємствах, в організаціях, установах та на небезпечних територіях”.

24. № 558 від 15.08.2007 „Про затвердження Інструкції з перевірки та оцінки готовності функціональних і територіальних підсистем єдиної системи цивільного захисту”.

25. № 494 від 16.07.2009 „Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення планів цивільного захисту підприємств, установ, організацій на особливий період”.

26. № 761 від 07.09.2010 „Про затвердження Методичних рекомендацій з питань організації планування та проведення евакуаційних заходів на ОГД у разі виникнення надзвичайних ситуацій”.

27. № 96 від 28.12.2010 „Про затвердження Примірного переліку документів з питань цивільного захисту”.

28. № 544 від 13.07.2010 „Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення картографічних документів та схем у сфері цивільного захисту”.

29. Наказ МНС, Міністерства аграрної політики, Міністерства економіки, Міністерства екології та природних ресурсів від 27.03.2001 № 73/82/64/122 „Про затвердження Методики прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті”.

30. Наказ Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 29.01.2014 № 44 „Про затвердження Методичних рекомендацій щодо підготовки та проведення командно-штабних навчань”.

31. Наказ Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 08.08.2014 № 458 „Про внесення змін до Програми загальної підготовки працівників підприємств, установ, організацій до дій у надзвичайних ситуаціях”.

Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 11.09.2014 № 934 „Про затвердження Порядку організації та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту”. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 03.10.2014 за № 1200/25977.

